

De același autor
la Editura Nemira:

Iubire la Berlin

Prințesa ANNE WIAZEMSKY s-a născut la 14 mai 1947 la Berlin. Mama sa este Claire Mauriac, fiica scriitorului François Mauriac, iar tatăl ei este prințul Ivan Wiazemsky, conte Levachov, dintr-o veche familie nobiliară rusă.

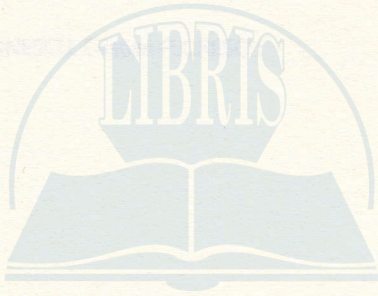
Anne a fost actriță, realizatoare de filme documentare și romancieră. La doar optsprezece ani a jucat în filmul lui Robert Bresson *La întâmplare*, *Balthazar* (1966). Fiind căsătorită cu Jean-Luc Godard între 1967 și 1979, a jucat și în *Chinezoaica* și *Weekend* (ambele în 1967).

A semnat peste cincisprezece volume, romanul *Canines* fiind recompensat cu Premiul Goncourt des lycéens în 1993, în timp ce *Hymnes à l'amour* a primit Premiul Maurice Genevoix în 1996, iar *Une poignée de gens* a fost laureat în 1998 cu Grand Prix du roman de l'Académie française.

ANNE
WIAZEMSKY
un an de studiu

Traducere din limba franceză
DORU MAREȘ

NEMIRA



Într-o zi de iunie 1966, i-am scris o scurtă misivă lui Jean-Luc Godard, pe adresa de la *Cahiers du Cinéma*, strada Clément-Marot nr. 5, Paris, arondismentul 8. În scrisorică-i spuneam că mi-a plăcut foarte mult ultimul lui film, *Masculin féminin*. Și-i mai spuneam că sunt îndrăgostită de bărbatul din spatele filmului, că da, pe el îl iubesc. Am acționat astfel fără a realiza înțelesul real al anumitor cuvinte și asta, după o conversație cu Ghislain Cloquet, pe care-l cunoscusem în timpul filmărilor pentru *La întâmplare, Balthazar* de Robert Bresson.

Cum rămăseserăm prieteni, Ghislain m-a invitat cu o zi înainte să luăm prânzul împreună. Era duminică, nu aveam nicio treabă, așa că ne-am dus să ne plimbăm prin Normandia. La un moment dat, i-am vorbit despre Jean-Luc Godard și despre regretul meu de a fi „ratat“ trei întâlniri cu acesta. „De ce nu-i scrii?“ m-a întrebat Ghislain. Apoi, observându-mi aerul dubitativ: „Știi, e un bărbat tare singur.“ După care s-a distrat amintindu-mi discursul pe care-l susțineam cam cu un an în urmă.

Jean-Luc Godard venise la turnarea *Balthazarului*, invitat de producătoarea Mag Bodard. Aceasta pur și simplu

m-a constrâns să iau prânzul cu ei, ceea ce am și făcut, dar total lipsită de chef. Știam cine era Godard, în schimb nu îi văzusem niciunul dintre filme, enervată de nenumăratele scandaluri din jurul creațiilor lui: de jur împrejur, în toată presa, era obligatoriu să fii pro sau contra cinematografului propuse de el, a-l ignora fiind de neconceput. Și atunci, la aproape un an de la respectivul prânz, încă mi-era rușine să mi-l amintesc. Robert Bresson, pe care îl deranjase vizita, îl ironizase copios. Desigur, o făcuse sub masca obișnuitei lui politeți, simulând nevinovăția și trimitându-mi zâmbete complice.

În aceeași vară am mai avut o întâlnire. Robert Bresson viziona probele de filmare în laboratorul de la LTC, iar eu, care-l însoțeam, rămăsesem să-l aștept citind în cafeneaua de vizavi. Jean-Luc Godard a intrat, m-a văzut și s-a îndreptat imediat spre mine, de parcă ar fi avut ceva important să îmi spună. A așteptat câteva secunde, după care, arătând către carte, mi-a zis:

- Citiți *Jurnalul unui hoț*¹?

- Da.

- Și vă place?

- Da.

După care mi-am reluat lectura fără a-l mai băga în seamă.

A treia întâlnire a urmat în iunie.

Plecasem pentru câteva ceasuri de la țară, unde învățam pentru bacalaureat, pentru a mă întâlni cu Roger Stéphane, care, încântat de *La întâmplare*, *Balthazar*, îi consacrase de la un capăt la altul *Pour le plaisir*,

¹ Operă autobiografică a lui Jean Genet, apărută în 1949 (n. tr.).

emisiunea lui de televiziune. Eram intervievați Robert Bresson, eu, diferiți membri ai echipei de filmare și un număr impresionant de personalități ale vremii. Printre ele și Jean-Luc Godard de care m-am izbit dur pe scările clădirii, eu coborând și el urcând. „Cretinule! Imbecilule! Idiotule!” am strigat fără să văd despre cine era vorba. Și-a cerut iertare, ajutându-mă să mă ridic. După care am luat-o la fugă, copleșită de propria mea timiditate. Lucrurile se schimbaseră de când văzusem și revăzusem *Pierrot nebunul*, a cărui frumusețe tragică mă răvășise. Nu mă dusesem să-i văd filmele mai vechi, însă îl așteptam cu nerăbdare pe următorul.

Masculin feminin îmi folosise drept detonator. Ca ieșită din minți, am resimțit filmul ca pe un mesaj pe care mi l-ar fi transmis personal, așa că i-am răspuns.

După ce am pus scrisoarea la cutia poștală, m-am dus pentru întâia oară în viață la cocktailul de vară al Editurii Gallimard. Picasem proba la filosofie a bacalaureatului și trebuia să o susțin oral în septembrie. În pofida eșecului și a timidității, eram, în zilele acelea, însuflețită de o energie stranie.

În grădina editurii se înghesuia o groază de lume: scriitori pe care îi văzusem la televizor, câțiva prieteni de familie, mulți necunoscuți. Din fericire, era prezent și Antoine Gallimard, cu care mă împrietenisem din adolescență și care mi-a adus imediat o cupă de șampanie. Și, în șoaptă, mi-a explicat cine era fiecare dintre cei prezenți. A doua cupă de șampanie mi-a vindecat spaima, așa că l-am întrebat curioasă dacă bărbatul de lângă bar nu cumva era chiar Francis Jeanson. Antoine mi-a confirmat.

Despre Francis Jeanson îl auzisem vorbind pe bunicul meu, François Mauriac, care se referise în repetate rânduri la acțiunile acestuia din timpul războiului din Algeria, despre cum ajutase FLN¹ și pusese bazele unei rețele care-i purta numele. Căutat la un moment dat de toate polițiile, fusese până la urmă grațiat și putea circula unde dorea, ca un om liber.

Francis Jeanson, însă, pentru mine era în primul rând un apropiat al lui Sartre și al lui Simone de Beauvoir, pe care-i admiram enorm de când citisem, la început de adolescență, *Memoriile unei fete cumînți*. Francis Jeanson le consacrase lucrări pe care le parcursesem. Mai știam și că predase filosofia la Bordeaux. Și acest ultim detaliu m-a făcut să iau hotărârea.

Cu o îndrăzneală pe care nu mi-o bănuiam, m-am înfipt în el pentru a-i explica de-a valma cine eram și cum ratasem eu bacalaureatul. Și-n concluzie:

– Aș avea nevoie să-mi acordați câteva lecții de filosofie.

– Doar atât?

Era cam mirat.

– Doar atât.

Am făcut schimb de numere de telefon și ne-am dat întâlnire pe 1 august, la el acasă, în strada Raynouard din arondismentul 16.

– La revedere, domnișoară!

– La revedere, domnule!

O strângere de mână și Francis Jeanson și-a reluat conversația pe care o întrerupsese apariția mea.

¹ *Front de Libération Nationale*, Frontul de Eliberare Națională, partid algerian fondat în 1954 (n. tr.).

Dintr-odată m-a cuprins oboseala, de parcă aș fi trecut cine știe ce probă sportivă.

– Pleci? m-a întrebat Antoine.

– Da.

– Te conduc până la ușă.

Am rămas câteva clipe pe trotuarul din fața clădirii, de pe strada Sébastien-Bottin nr. 5, vorbind despre vacanța de vară. El urma să plece în călătorie cu iahtul, eu, peste două zile, în sudul Franței, la o prietenă, înainte de a mă apuca iarăși de învățat, după 1 august, la Paris.

– Chiar ai tupeu, mi-a zis Antoine, dac-ai ajuns să te bagi peste un om, pe care nu-l cunoști, doar ca să-ți dea meditații la filosofie!

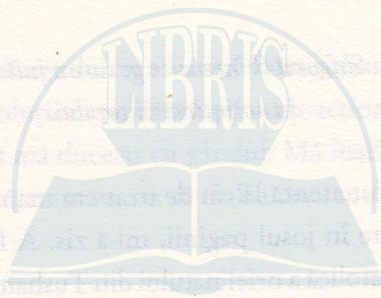
Și, reluând una dintre glumele lui favorite:

– Doar moșii-ți plac!

Abia împliniserăm, și eu, și el, nouăsprezece ani.

La Montfrin, la prietena mea Nathalie, timpul trecea repede. Ne trezeam cu noaptea-n cap ca să mergem și noi la culesul de piersici, o muncă istovitoare, dar care îmi plăcea enorm. Mai întâi erau culese fructele, apoi așezate în diferite coșuri, în funcție de mărime, lucru numit calibrăj. Totul trebuia făcut repede, precis, odată cu alți douăzeci de muncitori agricoli. Îmi plăceau lumina aurie, blândă încă în zori, parfumul amețitor al piersicilor, tăcerea concentrată a tuturor. Era o chestiune de onoare pentru mine și pentru Nathalie să nu pierdem ritmul și să nu trăncănim.

După-amiezile ne odihneam pe marginea piscinei sau, dacă era prea cald, în camerele noastre, cu jaluzelele trase. Proprietatea familiei prietenei mele era situată sus, pe



La începutul lui decembrie s-au apucat de lucru pe strada Miromesnil. Jean-Luc angajase doi dintre mașiniștii lui, care spălau pereții înainte de a-i vopsi în alb și care l-au salutat când am intrat în apartament. M-a prezentat fără a le preciza ce rol urma să joc în film și nici ce rol jucam, de acum, în viața lui. Îi priveam curioasă. Unul dintre ei era blond, înalt, cu pielea trandafirie, Edmond, celălalt – scund și brunet, cu origini asiatice, Charly. Familia celui dintâi îl adoptase pe al doilea, așadar erau frați și lucrau întotdeauna împreună. Pe ton profesoral, Jean-Luc ne-a explicat tuturor cum își dorea să arate viitorul apartament care urma să fie și decorul noului său film. Pete roșii, galbene, verzi și albastre trebuiau adăugate pe toți pereții albi, în fiecare încăpere cu excepția dormitorului și a bucătăriei.

– Vom face mai multe probe, le-a spus lui Edmond și lui Charly. Nu știu încă exact ce vreau, dar direcția o știu.

Apoi mie, pe alt ton:

– Pentru dormitor îmi imaginez o mochetă, perdele și o cuvertură pentru pat în diferite nuanțe de albastru.

Îți place? Fiindcă, dacă nu-ți place, va trebui să gândesc altfel lucrurile.

I-am răspuns cu un „da“ abia auzit, jenată că se referea atât de fățiș la viața noastră privată în fața mașiniștilor. Aceștia însă păreau a nu-l fi auzit sau pur și simplu nu-i interesa subiectul.

Plecând din apartament, Jean-Luc mi-a dat o cheie. „Doar ești la tine acasă“, mi-a spus simplu. De acum, aveam în geantă trei chei: una de la un Fiat 850 pe care nu-l conduceam, alta care deschidea un apartament în care nu locuiam și o a treia de la apartamentul meu în care îmi doream din ce în ce mai puțin să trăiesc. Încă un paradox în viața bizară pe care o duceam de când îl întâlneam pe Jean-Luc.

Mama s-a înfuriat foarte tare aflând că Jean-Luc avea să vină după mine la munte. Am încercat să-i explic că se caza la alt hotel, dar nu a vrut să audă nimic. M-am enervat, iar Pierre, care tocmai venise acasă, a protestat vehement fiindcă îl încânta ideea de a-și petrece vacanța împreună cu Jean-Luc și nu înțelegea atitudinea autoritară a mamei. Aceasta, însă, a și argumentat: prietenele ei vor fi scandalizate de „legătura“ mea și nu vor accepta să-l întâlnească pe Jean-Luc. Pierre a ripostat: în schimb prietenii noștri, fiii prietenelor ei, se vor bucura de prezența lui, conform luptei între generații. „Războiul tinerilor împotriva babalâcilor“, a adăugat parodiind vocabularul revistei *Salut les copains* pe care, de altfel, nu o citea. Jignită de alianța la care nu se aștepta, mama s-a retras la ea în cameră.

În seara respectivă, Jean-Luc și cu mine am luat cina împreună cu Francis și Christiane într-un local din apropierea Pieței Muette. M-au ascultat fără a mă întrerupe mărturisindu-le cât eram de furioasă și de revoltată. Când am terminat, Jean-Luc s-a arăta și el indignat: uite că nici el n-are de gând să asculte de ordinele mamei și va veni oricum la Megève. Ca de obicei, Francis a încercat să ne potolească. Înțelegea și dorința noastră de a rămâne împreună, dar și atitudinea mamei.

- Când îți spune că „de nimic n-ai scutit-o“, nu greșește cu totul. I-ai impus un câine, pe urmă un bărbat de care nici nu vrea să audă din motivele ei, apoi o mașină trasă sub ferestrele lui Mauriac, pilula și așa mai departe. Acum vrei să-i bagi pe gât iubitul tău pentru o vacanță de familie...

A luat cuvântul și Christiane, care până atunci nu scosese o vorbă. Mamă a trei copii, gemenii dintr-o primă căsătorie și băiețelul de cinci ani pe care-l făcuse cu Francis, avea, pentru Jean-Luc, o anumită legitimitate.

- Dacă vrei ca mama ta să te respecte, respect-o mai întâi tu pe ea, a conchis. Anne!

Am tresărit. Uneori, când îi auzeam vorbind despre mine în prezența mea, se năștea un soi de distanță și aveam sentimentul că era vorba despre altcineva. Sau, involuntar, evadam într-o visare fără legătură cu discuția.

Puțin mai târziu, pe când plimbam cățelușa pe bulevardul Théophile-Gautier, Jean-Luc a revenit la ceea ce ne apăsa sufletul, plecarea la munte. Mergeam strânși unul într-altul, luptând cu palele de vânt și cu gerul. Rarii trecători, cu capul între umeri, în haine groase de blană, își plimbau și ei câinii. Luminile care veneau

de după storurile lăsate vorbeau despre familiile care trăiau acolo, la căldură. Urâsem cartierul în adolescență când, după moartea tatei, fusesem obligați să ne mutăm la bunici. Acum îmi venea să fug de acolo, într-atât mi se părea de mohorât.

- O să închiriez o vilă puțin înainte de începerea oficială a vacanței de Crăciun. O vilă numai pentru noi, unde să fim în sfârșit singuri. Ți-o poți închipui? Nu va mai fi vorba despre câteva clipe furate de ici, de colo, ci de câteva zile, de câteva nopți. Chiar avem nevoie să ne petrecem timpul împreună. Din ianuarie voi începe pregătirile pentru *Chinezoaica* și voi fi extrem de ocupat. Și tu te vei întoarce la facultate. Când familia ta va sosi la Megève, mă voi întoarce la Paris, iar tu îți vei continua vacanța cu ei. Ce părere ai?

M-au uimit rapiditatea cu care gândea, elocvența și suplețea ca de pisică. Uneori îmi părea invincibil. Dar tot rămânea un dubiu.

- Mama n-o să mă lase să plec cu tine.

- Greșit. N-o să ne vadă nimeni, n-o să știe nimeni. Și-așa aparențele vor fi salvate.

Și, cum încă ezitam să-l cred:

- Asta e burghezia franceză de sub Pompidou!

Jean-Luc văzuse corect situația. Mama s-a arătat contrariată, dar lucrurile n-au mers mai departe. Ba era chiar liniștită fiindcă se așteptase la o rezistență mai serioasă din partea mea. În speranța de a mă mai apropia de ea, i-am mărturisit dorința de a parcurge un crâmpei de drum alături de Jean-Luc. Speram să mă întrebe ce înțelegeam prin „crâmpei de drum“. Speram să-i pot